

Friedhelm Hinze

Korespondencjê Aleksandra Majkowsciégô z Friedrichã Lorentzã

Acta Cassubiana 1, 369-370

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Friedhelm Hinze

Korespondencjô Aleksandra Majkowściégo z Friedrichã Lorentzã

Pòd datumã 30égo junégo 1907 rokù matka s. p. dr-a Friedricha Lorentza zapiséje w swòjim dniownikù: „Tinczasã Friedrich prowadzi z pewnim dr-ã Maykòwscim [!] z Kòscérznë môlëchnã dołożną wanogã (to je rézã dlô przëjamnoscë). Jem baro rôd, że Friedrich pòznajemniù sã z uczalëmi lëdzmi. Maykòwsci dejade je Pòlakã ë katolëkã.”

Jesz rôz rok pòzdnié, pòd datumã 30égo julégo 1908égo roku matka pi-sze: „Friedrich z dr-ã Maykòwscim są wëjachóni do Łebë.”

Czekawo, że w lëstach s. p. F. Lorentza do nowégo znajómca z uczalëch wanogów znajdějemë pòcwierdzenié faktu znajemnotë ju òd tégò samégo 1908égò rokù z Kartuz. Tu, pòd datumã 17égo nowembra, chòdzi ò diapoziti-wë słowińscié kurzónci (pò slowińskù kapòwnice, pò niemiecku Rauchhaus-u) z Gardna i jinszé Lorentza ë Majkòwściégo pòspólnò jinteresëjącé sprawë. Na jedni karce (pòctzówce) napisôł Lorentz kaszëbscié zdaniò greccimi lëte-rama. Z tégò nie blós je widzec, że chcôł niechac, abë bële chto móg tekst òdczëtac, ale jasno téz sã staje, jak bëlno sã miéwali ùczalë drëchòwie pisząc sobie w tacich „krëjamnëch” lëterach, chtërné blós le partner uczalë òdczëtac móg.

Wòznô je korespondencjô nëch ùczalëch lëdzi i bez to, że dowiadëjemë sã téz kasink ò òsobistëch sprawach Lorentza, jakno ò jegò òzënkù. Majkòwsci wiedno móg sã czëc pòinformòwónim ò wszelejacich nowszëch planach kaszëbscich dokòzów drëcha, w slédnëch latach téz ò pòstãpkach jego *Po-*

moranisches Wörterbuch, kaszëbsciëgo słowarza. W slédnych latach žécëgo pòd materialnim wzglãdã szło Lorentzowi ju kãsk lepié, bò móg z zòpłatë Präscie Akademijë Nòùk žéc, bëc z białką na urlopie w Berlinie abò bëc w lékarzenim w Turindze. Ale i ò Majkòwscim dowiadëjemë sã, że bël filatelistã (abò markòwnikã), że nie wiedno bël zdrów, że równo chwieròł. Bël Lorentz baro zainteresowóny pòstãpkã Majkòwsciëgo romana *Žécé ë przigòdë Rému-sa*, abë móg nowé dlô niego wërazë ë rzeczeniò włączëc do *Pomorantisches Wörterbuch*. Slédni lëst Lorentza do Majkòwsciëgo nosi datum 8ëgo nowembra 1936 rokù. Piszë ò nònowszim stanie pròc nad słowarzã: doszed do literë N. Zapëtëje Majkòwsciëgo ò konkretné kaszëbscië słowa, ciëj mò wãtplëwoscë co do jich brzmieniò i znaczeniò. Wëdaje sã, że nen lëst to bël ju nôslédni Lorentza do Majkòwsciëgo. Niecałi rok póznië zamiar Lorentz, w blëze dwa lata òd nôslédnegò Lorentzowëgo lëstu ùmiar Majkòwsci. Žécé dwùch zasłużonëch dlô Kaszëbów lëdzi sã speñnilo.

Jem té dbë, że niemò drëdziëgo człowieka, z chtërnim Lorentz bë tak wiele korespondowòł jak z Majkòwscim. Mòżna dokònac sã, że mimò nierównotë dbów abò pòdrzatków, konfesëji i nòrodnoscë w žëcim tëch ùczalëch, wësztòlconëch lëdzi, abë pòdchwëcëc słowò s. p. matki Lorentza, pisali do se òd samëgo zawarçò znajemnotë prawie do samë smiercë.

Dokumentacëjò tëch faktów i lëstów Lorentza do Majkòwsciëgo jest w mòim artikule, chtëren je òddrukòwóni w „Zeitschrift für Slawistik”, R. 33 (1988), s. 575 – 584 òs w dniownikù s. p. matki Lorentza (w spùscëznie pò Lorentzu, znajdëjãci sã w centralné archiwie Berlinscië Akademijë Nòùk).